

4

TENTAMEN MEDICUM
INAUGURALE,
DE
REGIMINE PHTHISICORUM:

QUOD,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate spectatissimi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

Eruditorum examini subijcit

GULIELMUS LOGAN, R
PHILADELPHIENSIS.

Ad diem 12 Junii. hora locoque solitis.

Principiis obsta; sero Medicina paratur

Cum Mala per longas invaluerint moras.

OVID.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M, DCC, LXX.

P H T H I S I C I S

S A C R U M

V O L U I T

A U C T O R.

5

5

n
u
f
in
tr
d
m
ef
qu
ae
ili
nu

TENTAMEN MEDICUM

DE

REGIMINE PHTHISICORUM.

PROEMIUM.

REGIO in terris unaquaeque, ex peculiari incolarum consuetudine et vivendi more, ex situ plagaque, morbo cuidam endemico sibi peculiari, ubique subjecta est.

CUM primum in Britanniam appulifsem, de arte medica parum cognovi; sed in studio medicinae sub patris optimi patrocinio et consilio probe institutum, prudentia et utilitas salutaris me coegit, uti morbos magis communes, quibus incolae essent opportuni, ab initio contemplerer; quippe qui ex eo tempore, uti in Anglia aetatis residuum transigerem, mecum constituerim, inter alios complures, pulmonum morbos haud minus esse frequentes

A

quam

quam lethales, cito comperi. Adoleſcentiam et pulchritudinem, eheu! victimas eſſe peculiareſ ſibi devotas ubique conſpexi.

MISERICORDIA tactus, quam multa ſuſpiria mecum clanculum duxi, et aſſidue ſollicitus optavi, uti tempuſ adveniret quo ſtudia noſtra maturiora noſ edocerent, quibuſ tandem rationibuſ talibuſ malis occurrerem et mederer. Ad gymnaſium hocce, doctrinae medicae theatrum celeberrimum, tandem feliciter acceſſi: Et quoniam, poſtquam praelectionibuſ publiciſ ſedulo quotanniſ interfui, jam in Britanniam Australem reverſuſ ſum, utinam ex animo, DEO juvante, dixiſſe potuerim facultateſ ſalutareſ, quibuſ impetuſ hujus morbi rapaciſſimoſ omnino compeſcerem, me conſequutuſ fuiſſe.

TENTAMEN autem hocce, proh dolor! aperte commonſtrabit artiſ operationeſ et induſtriae documenta minutiffimiſ arcanae naturae operationibuſ quam ſint inaequaleſ.

I.

QUONIAM vero de Regimine, aegrotantibus phthisi confirmata a labe pulmonum enata laborantibus congruo, ex professo ac praecipue tractare mecum constitui; uti argumentum systematice procedat, morbi historiam breviusculam, prognosin, et causas, enarrare oportebit.

II.

DEFINITIO.

ITAQUE nuncupatur Phthisis Pulmonalis, extabescencia corporis, una cum febre lenta, dyspnoea, thoracis ipsius dolore obtuso, tussi, et saepe sputo purulento.

III.

HISTORIA MORBI.

HICCE morbus pulmonum, ulceribus per varias causas inductis plerumque debetur;

betur; inter annum decimum octavum et trigessimum sextum fere accidit; foeminis habitus delicatioris quam masculis saepius infestus; et in Britannia, forsan ex variis tempestatum coelique mutationibus, magis quam in aliis regionibus, assidue grassatur.

DIFFICILE erit certe quibus tandem morbi periodis ulcus pulmonum incipiat aut aperte distingui potuerit; sed in nosocomiis omnibus quibus interfui haec symptomata inter aegrotantes phthificos quos vidi suspicionem ulceris enascentis prae buerunt.

ITAQUE, si post febrem catarrhalem, vel ex quavis causa, aeger tussi sicca, raucedine, dyspnoea, praecipue aucto motu, corripiatur, vel si tussis haecce uno latere potius quam in alio decumbenti violentior fuerit; vel si, post excretionem sanguinis floridi copiosam, pulsus velocior duriorque deveniat, atque statim respirandi difficultas augeatur; si horripilationes vagae frigidae, si genae rubescunt et reliqua
facies

facies omnino pallefcit; fi mane fudores colliquantes, praecipue circa caput pectusque supervenerunt; fi tuffis una cum expectoratione materiae flavidae cruore commifta ingravefcit; fi denique his fupradictis accedat magna virium proftitio ac debilitas; ex tuto affirmare poffumus, pro rata ratione qua haecce fymptomata ferociunt, ulceris plus minusve in pulmonibus fublatitare. Si vero haecce omnia ita fe fe habent, effectus hujusmodi fere fubfequuntur: Sudores magis profufi continuo fluunt, corpus marcore extenuatur; aegrotus, fi lateri fano fupercumbat, peffime fe habet; et periculum imminet, ne ftatim fuffocatione interneceatur. Genua rubefcunt; crura tument; oculi vitrefcunt et languent; vox raucefct; acumen narium; frigefcunt aures; tempora deprimuntur; effluunt capilli; et tandem diarrhoea lethalis ingruit, et fcenam claudit. Obfervandum vero, quod haecce fymptomata ubique fere, fed haud omnia neceffario, morbum

concomitari, et in diversis aetatis stadiis ac praedispositionibus diversa fuisse.

IV.

P R O G N O S I S.

DE morbo hocce velut immedicabili nimis frequenter, cum apud medicos, tum etiam apud aegrotantis amicos, conclamatum esse videtur. Confiteor equidem, plerumque morbum lethalem esse: At crudele omnino esset dixisse, auxilium aegrotanti nullum adfuturum; namque in annalibus physicis haud raro comper- tum est, hunc morbum ab initio rite tractatum medicabilem fuisse. Atque, siquidem aegrotanti mederi nequeat, vita saltem in multos annos conservari potuit; namque, si respiratio facilis atque libera fuit; si haemoptoe parca neque saepius iterata; si calor corporeus undequaque aequalis sit, et praeter naturae rationem consuetam non urgeat; si tussis mitis sit,

et

et expectoratio libera et copiosa, et aegrotans habitu corporis valido natura gaudeat; si thorax sit ei capacior; si morbus hereditarius non fuit: Si haecce, inquam, ita sese habeant, et symptomata modice urgeant, ex tuto quidem aegro consolemur, tametsi pulmonis ulcus adfuerit; quippe cujus vita, adhibita cura, in multos annos regimine proprio conservari potuerit.

DEPLORANDUM vero, quod saepe nimis accidit, ut hae causae, licet interdum feliciores, rarius equidem occurrunt. Namque causae noxiae morbum hujusmodi plerumque impetu violentiore introducunt. Ex indiciis ideo insequentibus nimis, eheu! verendum, ne concludere liceat, nil majus ab auxilio medico sperandum esse, nisi uti symptoma tum graviorum ferociam, quam lenissime, comescamus. Si morbus fuit gentilis; si a thorace male conformata oriatur; si habitus fuerit strumofus; si pulmonum haemorrhagia largius incesserit; si febris hectica

hectica indies ingravescit; si respiratio difficilior, tussis violentior, et expectoratio parcius perseverat; si anhelatio foetida evadit, et sudores violentiores effluunt; vix ac ne vix aliquid agendum medico restabit, nisi ut humanitate ac lenitate quamplurima potuit, ne moribundum horrore concutiat, de eventu eum prudenter commoneat, ac lethales aditus molliores et minus formidolosos efficiat. Denique vero, quando capilli defluunt, et delirium diarrhoea conjunctum invadit, concludamus liceat, tragoediam brevi clausam fore.

V.

C A U S Æ.

CAUSA proxima hujus morbi videtur esse ulcus pulmonum per diathesin systematicam humanam phlogisticam concitatum, per certas leges oeconomiae animalis in pulmones convergentem.

IN-

INDICATIONES CURATORIÆ,
five PALLIATIVÆ.

PARTEM opusculi nostri gravissimam, nec minus utilissimam, nunc aggredior: Ecce vero, hic labor, hoc opus est! Quinetiam fortasse, siquidem theoriæ scholarum antiquiorum jamdudum ratam consuetamque consequeremur, praxis nostra nimis prolixa, difficilis, et ambigua videretur. Sed, licet hæc res, utpote majoris momenti, ad diligentiam nostram quam maxime pertineat, leniendi methodum rationi convenientem summa qua potuit brevitate ac perspicuitate proposuisse conabimur.

OBSERVATIONE certissime constat, quod siquidem causam amovere potuerimus, effectus ipse necessario defineret; at, si quando causam nulla ratione amoveri queamus, effectum, si causam leniter compescuerimus, minorem ac imbecilliolem reddidisse possumus. In hac re aggredienda indicationes, uti revera apparent, obscuritatis dubiae

dubiae ac fallacis labyrintho tenebricoso sedulo evitato, strictissime persequemur; quippe qui de curatione hujus morbi quam plurima ex longinquo petita effutiisse potuerimus, siquidem conamina multiformia ab empiricis facta, a temporibus HIPPOCRATIS in hunc usque diem coram lectore protulerimus: Talis enim observationum series concatenata, animo in rebus medicis probe versato, laboriosum foret ac supervacuum. Mirum profecto videtur homines eruditione, nec minus observatione, fatis instructos omne studium suum in ea placide contulisse, uti fabulis annilibus quotquot ingenium humanum excogitasse potuerit, auctoritatis aut veritatis umbra haud innixis, annales medicas undiquaque complerent. Quod ad nos attineat, dum morbi historiam undique contuemur, indicationes curatorias nullas nisi binas omnino proposuisse possumus.

I. UTI diatheseos phlogisticae augmentis obviam eatur.

II. UTI

II. UTI symptomata nonnulla leniantur.

I. Primo, stimuli animum immediate magis afficientes considerentur: Nempe,

ANIMI PATHEMATATA. Nexus atque consensus animum inter et corpus adeo arctissimus adhaeret, uti pauci morbi sunt quos indicia talium nexuum magis minusve non comitentur; notabile vero est, in omnibus aegrotantibus phthisi laborantibus, morbum animum vix afficere, nisi ut imaginibus fallacissimis et adulantibus eum oblectet et suffulciat. Hocce phaenomenon ingenue confiteor me nulla ratione explicare posse. Experimentis vero compluribus jamdudum compertum est, sensationis cujuslibet sedem in cerebro latere; et forsitan esse queat, uti volumen sanguinis copiosius in cerebrum accumulatione ejusdem in pulmone determinatum irritamenta fortiora inducat, et systema mobile magis reddat. Sed, licet hactenus conjecturas fecisse queamus, nullis exinde

exinde rationibus aperte collegisse possumus, quibus tandem ex causis affectus animi adeo peculiare a talibus irritamentis omnino excitentur. Namque arcana haecce veneranda per divinam Opificis Summi sapientiam perpetuo nos latent, et in aeternum fortasse latebunt. Quamvis autem hocce phaenomenon mirum quidem et attentione dignissimum esse videatur, vix ad rem pertinet, et uti morbus terminetur omnino parum prodest.

AFFECTIONES ANIMI in sedantes atque stimulantibus ab auctoribus omnino dispertiuntur; at fortasse negationes inter sese alternatim solummodo investigando reperientur. Aegrotantes, ne in moestitiam ac desperationem incidant, in omni morbo sedulo caveamus; sed, in phthisi laborantibus, nisi malum altius inhaereat et diutius commoretur, affectus huiusmodi progressum nihil aequae ac terror, iracundia, ac sollicitudo afficiet, quippe qui systemate corporeo stimulos validiores inferunt, et ex hactenus traditis
quam

quamplurimum nocent. Ægri phthi-
fi laborantes, etiamfi solitudine quae
hypochondriacis comitatur ex magna
parte vacant; nihilominus, a mobili-
tate systematis commutationibus violenti-
ssimis in terrorem caeterosque affectus
perniciosos, a causis fortuitis quae in com-
muni vitae curriculo assiduo versantur, in
effectibus concitandis opportuni sunt.
Causas igitur hujusmodi praecavere quam
maxime oportebit.

ÆGROTANS amicorum pauciorum con-
suetudine perpetuo fruatur, quorum pru-
dentia causae omnes graviores quae aegri
tranquillitatem perturbarent caute celaret.
Optaverim profecto ut aegrotans ab om-
nibus irritamentis quae solitudinem for-
torem de eventu concitarent sedulo cave-
ret; ideoque ei in oblectamentis lusoriis,
aut tragoediis atrocioribus perlegendis,
nimis indulgere noluerim. Olim cognovi
virginem nobilem lepidissimam hocce mor-
bo, proh dolor! ad astra translata, quae
lusibus hujusmodi fallacibus assidue ob-
lectabatur;

lectabatur ; ast oblectamina quae amplectebatur ex fortuna adversa sive prospera occurrentia minime compensarunt. Ubi aegrotantibus opes affluentes suppetunt ; siquidem, curis vitae domesticae recedant et Baias publicas Bristolienfes, Bathonienfes, aliafve, frequentent, dum salutem regimine probe accommodato eurent, et oblectamenti innocuis ibidem modice perfruantur ; ex otio tranquillissimo quo vitam degunt, uti credo, multo citius convalescent, vel saltem extrema luminis stadia placidius transigent, quam ubi domi versantur, atque circumvolantibus curis oeconomicis assidue sollicitantur.

b. CONSTITUTIO AERIS. Res in dubium revocari nequeat, quin *ardoris* et *algoris* extrema maximos in systemate corporis effectus stimulatrices in sese contineant ; cum nihilominus ex principiis diversissimis incessanter agunt.

ALGOR. Sub historia morbi quem tractamus, haecenus observavimus, phthisin pulmonalem in Britannia praecipue, propter

propter varia coeli discrimina fluctuantia, frequentissime grassari; porro, monendum est, alioris actionem in corpus humanum cutis superficiem in volumen arctius contrahere; unde major sanguinis copia interne determinatur, qui saepissime tuberculis in pulmone, febres catarrhales inducendo, viam struit; vel si tubercula jam efformantur, diathesin inflammatoriam inducere minatur, quae in ulcus et haemoptoen haud raro terminatur. Ecce vero aliud incommodum quod ex frigore in statu febrili corpori applicato suboritur; nempe ex stimulo. Frigus enim, dum intensius applicatur, viribus quasi sedantibus agit. Natura tamen interea conatibus suis, quibus ab ejusdem effectibus sese eripiat, in cor arteriasque reactionem inducit, quae quidem reactio pro ratione frigoris applicati velocior ac violentior evadit; e. g. lavationis frigidae effectus, et laticum frigidiorum haustus, reactione sua sudorem promovet. Caloris causa generatrix apud philosophicos, ni fallor,

lor, omnino indagine defrustrata, diutius investigata fuit. Res equidem haud necessaria nondum constituta fuit, neque ad propositum nostrum adeo pertinet; sed, ex causa qualibet oriatur, observatione nostra certissime patescit, vires generatrices sui generis in corpore humano, nec minus in animalium omnium, continuo latere, quae per gradus frigoris majoris augentur, et per eosdem caloris gradus ubique minuuntur.

ÆSTUS. Hicce vero, sicuti jam observatum est, systemati stimulus immediate concitatur, cujus effectus ab actione sua in vires nervosas, quaecunque sint, exoritur; siquidem vis nervosa sit materia aliqua fluida, prout BOERHAAVIUS opinatur, necesse erit, uti, fluidis omnibus aliis elasticis similis, ejusdem raritas aut elasticitas pro ratione caloris augeatur; ab hacce autem raritate aut elasticitate, simul connexa, mobilitas systematis unice pendet; exinde, rebus sic stantibus, uti systema evadat irritabilius, omnino consequetur.

quetur. Unde plane patebit, extrema frigoris aut caloris hec̄ticis esse pernicioſa. Quocirca, ſiquidem iis conveniat, ad plagas benigniores manſuetioresque dimittendos eſſe conſtat. Optaverim equidem, ſi fieri potuit, uti aegrotantes hujusmodi vel in Inſulas Bermudas, vel in Azores quaſlibet, ablegarentur; quoniam hae Inſulae, quippe in Oceano Atlantico ſaluberrime conſitae, propter ſerenitatem ſuam et temperiem, multum concelebrantur. Regiones equidem Galliarum Australes, et loca ibidem Mari Mediterraneo viciniſſima, collaudare poſſem: At vero, ob multas rationes, inſularum aliquam Oceano immenſo circumcinctam, propter atmophæram marinam ſaluberrimam, longe praetulerim; quippe qui, *terrīs jaſtatus et alto*, in hiſce regionibus effectus ejuſmodi ſalutiferos jamdudum ipſe cognoverim.

c. EXERCITIUM. Tantum locuti de plaga coeloque tempeſtiviore aegrotanti ſub phthiſi idoneis; reſtat, uti exercitationis utilitatem quam breviffime perpendamus.

pendamus. Ab initio autem, sub indicatione nostra, jam observavimus, stimulum cujuslibet in systemate corporeo esse sedulo praecavendum.

DICI nequit, aegrotum, dum ulcus patet, rite convalescere, sed, ex adverso, in statu magnae irritabilitatis adhuc versari; ideoque lubenter crediderim, exercitationem corpoream, sicuti motum solidorum simplicium ubique concitat, et mobilitatem elasticitatemque majorem nec minus exfuscitare, et exinde in systema sanguiferum plurimum agere, circuitus augere, et effectus perniciosos, augendis sanguinis sudoris caeterorumque excretionibus, valde promoveri. Praeterea vero, dum aegrotans a morbo digrassante perquam imbecillis haecenus evadit, conatus aliquis, quo corporis imbecillitas amoveatur, et tonus systematis exercitationibus augeatur, ob reactionem sedantem, quam plurimum obesse queat, quae ab omnibus lassitudinis ac debilitatis indiciis insignitur. Confitendum tamen, in casibus haemoptoes

moptoes recentioribus, exercitationem, gestationis ope concitatam, sanguinis cursum in omnes corporis partes longe lateque promovendo, salutares effectus non raro produxisse. Quoniam, vero hactenus supposuimus, aegrotantem prope littora maris vitam jam degere, vix deerit occasio, qua exercitatione navigationis auxilio probe utatur, quae effectus in phthisi saluberrimos omnino procreare consuevit. Expedire equidem noluerim, quibus tandem rationibus effectus hujusmodi concitare queat; licet revera probe cognovimus effectus ejusmodi salutiferos a talibus exercitiis exoriri. Casum enarrasse liceat, qui probissimos effectus, in haemoptoe compescenda gestationis navi-
cularis auxilio, confirmare videatur.

INEUNTE anno 1769, juvenis quidam, opificio sedentario sartor, multum occupatus, viginti annos natus, nos de salute sua periculosa consuluit. In septimanam totam usque, sanguinis exspuitionem una cum tussicula graviore copiosam ejecerat.

Tem-

Temperamento sanguineo floridoque gaudebat. Pulsus adhuc naturalis. Monimus uti ab opificio cessaret, fretumque Bodotriam, in Fifam usque, per spatium marinum septem circiter milliarium, navigio transiret; quod quidem in tres dies continuos assidue fecit; in trajectibus singulis navigio exagitatus, nausea fastidiosa quam plurimum laboravit; porro, etiam saburrae multum, at sanguinis haud aliquid, evomuit. Tandem vero, die tertio, sub crepusculis, hilariter reversus, gratias nobis quam plurimas habuit, quippe qui probe convalesceret; et, in hunc usque diem, a tussē, haemoptoe, et ab omnibus aliis peioris notae quaerelis, omnino vacat, et valetudine prospera liberrime perfruitur.

d. DIÆTA. Nulla forsitan systematis humani pars, quam ventriculus, irritationi frequentissimae magis obnoxia est. Natura quidem praecavisse videtur contra ullam materiam noxiam, ne in eum introeat quae eidem iniqua foret. Finis ultimus

timus alimenti in corpus ingesta est, uti nutriat et refocillet; quomodocunque autem hoc fieri queat, omnino probabile videtur, a variis nutrientibus, in stomachum ingestis, materiam per lacteas absorptam, uti fluidum homogeneous, ibidem evadere. Argumentum desumptum ex observatis in iis animalibus quae vegetabilibus, et in iis quae carnibus vescantur, discrimen in partibus solidorum ac fluidorum componentibus omnino nullum ostendit.

DIÆTA hominis generalis in tria capita dividitur.

I. in OLERACEA.

II. in LACTICINEA.

III. in ANIMALIA.

I. QUOD ad priora attineat, esculenta in genere alimenti minimum suppeditant; sed perspiratione faciliores evadunt; ideoque systema minus stimulant. Profecto, victus omnis humanus origine
D vegetabilis

vegetabilis omnino fuisse videtur; namque, licet animalia carnivora vegetabilibus enutrita fuissent, ut leo, cerva, et caetera, nullum animal, inter mammalium classes, nisi genus humanum, facultate gaudet qua nutrimentum a plantis aut animalibus suppeditatum promiscue feligat, aut eo unice vivat.

II. LAC animalium, jam assimilatum, hominibus qui viribus imbecillioribus coctricibus gaudent, accommodissimum esse videretur: Et pauciora quidem temperamenta reperiuntur, quae ei nequaquam convenient. Lac enim ex animalibus subductum ex materia animali ac vegetabili commistum et compositum esse videtur, et maximam nutrimenti copiam salutiferam in sese continet; ac proinde, naturam ejusdem animalis atque vegetabilem promiscue hominibus apprimè congruam esse, constat. Si vero qualitates ejusdem, quibus ad vegetabilia propius accedat, intueamur, accescens esse omnino comperitur; neque febri-

febriculam istiusmodi quae digestionem victus animalis assidue comitatur excitat, qua antisepticum multo magis evadit; et exinde conjecturas de usu ejusdem in febribus hecticis fecisse libet, quae febres victus animalis ingestionem vulgo comitantur. Exacerbationem hujusmodi esse, etiam in sanitate, videtur, uti cuiquam aperte liquebit qui pulsus immutationes a pastu lautissimo sedulo observaverit. Ideoque alimentum concoctu facillimum, stimulo vacuum, optimum erit: Et nullum quam lacteum in hoc propositum melius accommodatum; quippe quod exercitationem viribus assimulantibus minorem praebeat, et malis hecticis idoneum prorsus esse cernatur. Quinetiam, quoniam nonnihil ex natura animali contineat, et copiam nutrimenti notabilem, qualitatis inflammatoriae expertem, supereditat, in phthisin accommodum ubique tuto proponitur. Quoniam autem habitus nonnulli peculiare occurrunt, quibus lac cujusque generis haud conveniret, prae-

praestantissimum quodque feligere oportebit. Lac asininum, caprinum, humanum, quippe quod nutrimenti multum in se contineat, longe praeferendum; porro, quoniam animal succum praebens vegetabilibus enutritur, lac ejusdem facultate acescente praeditum est, et temperamentis inflammatoriis accommodissimum. In phthificis, lac ex mammis calidum et effervescens, ventriculo vacuo, horam circiter antequam aeger lecto assurgat, mane desumendum. Quoniam vero aegrotantes regimine quam maxime refrigeranti nutriri conveniat, si singuli lactis haustus aequalibus aquae Bristolienfis partibus immisceri queant, omnino praetulerim. Consueverunt equidem matres infantium altricium nutricibus quam plurimum victus opipari suppeditare, quo lac succulentum magis suggerant; in eo tamen longe falluntur. Namque lac quo magis diluas, eo magis haurientem alit et refocillat. Videmus enim agricolas qui boves pascunt hoc probe scire; ut qui vitulos

tulos lacte aqua commisto infarciunt quo in mercaturam aptius faginentur. Lac ebutyratum, propter acescentiam suam, in hoc morbo apprime commodum; videmus enim effectus saluberrimos ex ejus usu in diaetam assiduo; quippe quod exacerbationes febriles ablegat et compefcit.

COMPLURES occurrunt apud quos lac ipsum in stimulum nocivum cederet; hisce vero lactis coagulati serum omnino conveniret. Nonnunquam oportebit uti lac decoquatur, quo indoles ejusdem relaxans in temperamentis quibusdam noxia prorsus arceatur. Observandum vero, postremo, lactis effectus salubriores ex eo quod victus sit unicus, vel tantum cum vegetabili commistus, et ex attentione in caetera nonnaturalia sedulo habita, prorsus pendere.

III. ANIMALIA, Quae jam antea observavimus de stimulo a cibis alkalescentibus excitato, nec minus hic etiam convenirent, Ubi systema quam maxime irritabile,

tabile, et morbus inveterascens diutius processit, a victu animali prorsus abstineant, et victui vegetabili, quamdiu vires sustinere possint, se assuescant; namque ex malis binis minimum semper eligendum: Longe enim praestaret, si morbus omnino lethalis evaderet, symptomatum atrociam diaeta refrigeranti perspirabili mansuefacere, quam systema mutilatum diaeta animali, fortius alente, concoctu difficili, virium assimilantium stimulum assiduum ubique concitatur, refocillare conari.

AST, ubi febris lenissima, et alia symptomata levissima accedunt, aegrotis victus qui concoctu faciliores sunt, et maximam glutinis animalis copiam in sese continent, ex tuto concedere possumus; quales sunt carnes pullini, ostreae, viperinae, cuniculi domestici, et forbuta nonnulla ex muricibus concocta, et similia, copia modica in ventriculum ingesta. Hic vero forsitan objiciat aliquis, observationes nostras de diaeta exhibenda nimis esse

esse concinnas et leuiusculas. Monendum vero, in hoc loco praecipue, In simplicitate salutem constare. Diaetam maxime alentem, et quae systema corporeum minime stimulat, omnino feligere oportebit; quem scopum alimentum lacticiu pertingere opinamur.

QUINETIAM de POTU nonnihil dicendum restat; et in eo quidem simplicitas eadem nec minus observanda. Aqua pura, siue lac aquae commistum, longe praestat, sed minime gelidum, prout aliqui monuerunt, exhaustum, vel aqua hordeo siue oryza concocta.

PURGANTIA. In dubium revocare nequit, quin foeces aridae intus retentae stimulum maximum in toto corpore concitent. Conandum igitur summa ope, uti stimulum huncce, quantum possumus, enematis emollientibus, siue catharticis lenioribus, ubique demulceamus, quibus aeger officio naturae necessario singulis diebus obsequatur. Hic vero cautelae nonnihil in extremo morbi stadio adhibendum,

bendum, ne diarrhoeam istam symptomaticam superinduceremus, quae, sicut haecenus observavimus, lethum vulgo praecedit. Regula generalis a morbi indole prorsus educenda. Quoniam aegrotans, si adhuc robustus ac vegetus, multo tutius quam si jamdiu extenuatus, evacuationes hujusmodi sustinere potuit.

VII.

II. INDICATIONEM secundam nunc aggrediamur; nempe,

UTI symptomatum ferociorum saevitiam, quantum valemus, medicamento-
rum auxilio coerceamus. Hic vero ad
medicamenta quaedam, symptomatis quibusdam idonea, medico peritissimo recur-
rendum; quorum multifaria, ex sexus,
aetatis, habitus discrimine, necessario in
usum revocantur: Et haud raro accidit,
uti morbus hujusmodi cum aliis quibus-
dam simul complicitur.

PLATNERI praestantissimi sententiam
omnino

omnino comprobamus, parum auxilii a medicamentis quibuscumque expectandum, nisi sub indicationem hanc cadant. Cel. BOERHAAVIUS sanguinem munire contra infectionem purulentam, et ulcus evacuare, labia abstergere, et consolidare, cohortatur. Haecce quidem dictu facillima: At, quibus tandem rationibus efficiantur, haud equidem video; ideoque nostrum erit, theoriam specularicem quamlibet nullatenus amplecti, nisi documentis eam quibusdam probe suffulcire possimus. Symptomata magis consueta, quae ope palliante magis indigeant, uti jam perpendamus oportebit. Haec vero jure censeantur.

I. Tussis, in extremis hujus morbi stadiis, comes omnino molestissima, ex copia materiae purulentae forsitan excutitur, quae, pulmones irritando, tussim continuam, aegrotum somno suo nocturno defraudantem, procreat. In arte medica exercenda, propter indicationes

E

sibi

sibi invicem contrarias, non raro sub angustis quamplurimis versamur: Ita profecto, sub hocce morbi statu, indicantur opiata, quae tussendi laborem compe-
scant; quum tamen in morbo inflamma-
torio minime conveniunt. Ob rationes
hujusmodi, minima malorum eligenda;
et tussis per usum eorum parcio-rem, et
per cautelam providam, quam lenissime
coercenda.

II. DYSPNOEA. Morbus interdum
absque ullo hujus generis symptomate
terminatur. Ast, ubi progressus magis
impetuosos effecerit, et aeger in corpore
suo magis irritabilis evaserit, sanguis cir-
cumfluus, ex causis stimulantibus qui-
buslibet hactenus enarratis, in pulmones
impetu fortiore determinatur; unde spi-
randi angustia perquam difficilis, et oris
rubor, excitatur.

Hic vero venaesectio, quoties aegri
vires sustineant iterata, remedium unicum
accommodissimum. Namque, nisi huic
malo levaminis aliquid quam certissime
afferatur,

afferatur, lethum funestissimum mox ad-
erit: Sicut amico nostro charissimo ac
peritissimo AIRY, qui in hac academia
medicinae studium sedulo excoluit, nuper
accidit; at, proh dolor! sub flore aeta-
tis, hocce morbo correptus, sodalem suum
moestissimum deseruit, et sui desiderium
apud omnes sibi notissimos reliquit. Non-
nunquam quidem erit, uti spirandi dif-
ficultas a pure in ramulos bronchiales
congesto concitatur: Sub hocce rerum
statu, per Expectorantia, non vero per
classẽ expectorantium stimulatricium,
quam auctores plerique collaudarunt, sed
Emetici simplicis ope, prout res expos-
tulant; nempe, per dosin tartari emetici,
qui omnes medicamenti pectoralis effec-
tus salutiferos, neque perniciosos quos-
libet ex stimulis orientes, in se contineat.
Hisce Vesicantia adjungamus licet; quo-
rum effectus, in pectus adhibiti, in usum
plurimum inserviunt. Quamvis enim
arteriarum pulsus interea concitant, attamen,
evacuatione et relaxatione tandem
peracta,

peracta, lentiores arteriarum ictus haud raro relinquunt. Fonticulis et Setaceis, in hocce morbo, praesertim recentiore, curando, suus adhibetur honos. Morbum vero per metastasin, pulmonibus ab ulcere affectis, amovendum esse, vix sperandum. Fatemur equidem, post haemoptoen graviolem, ubi diathesis febrilis in proclivi est ut invadat, fonticulos et setacea, quibus diathesis phlogistica in brachia determinetur, haud raro multum prodesse posse.

DIARRHOEA. In historia morbi jam observavimus, diarrhoeam tragoediam lethalem plerumque claudere. Ea vero ad summam debilitatem statumque corporeum putrescentem, et ad insignem puris copiam, per metastasin in intestina convergentem, forsitan omnino jure referatur. Quae quidem, si eam inveterascere sinamus, aegrotum statim e medio sublatura est. Conandum igitur summis viribus, ubi haecce periodus accessit, uti opiat

et

et adstringentibus adhibitis eidem occurratur.

ITA profecto inceptum nostrum, ut-
cunque peractum, PROFESSORIBUS meis
Honoratissimis lubenter offero ; quam fit
imperfectum, animo humillimo probe
consciens. Spero tamen idem, utpote o-
pusculum juvenile, documentis et experi-
entia parum suffultum, excusationis ali-
quid undequaque merere posse.

F I N I S.

